

Lausunto ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman valmisteluun

11.6.2020

Hallitus on päättänyt laatia ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman ja sen valmistelu on alkanut valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen työn koordinaattorin johdolla. Hallitus on maaliskuussa asettanut työryhmän toimintaohjelman valmistelua ja toimeenpanon seurantaan varten. Pelastakaa Lapset sai 21.4.2020 Ihmiskaupan vastaiselta verkostolta lausuntopyynnön koskien kansallisen ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman valmistelua.

Mitkä ovat tällä hetkellä järjestönne kohderyhmän näkökulmasta sellaisia ihmiskaupan vastaiseen työhön liittyviä ilmiöitä, joista valtionhallinnon tulisi olla tietoinen ihmiskaupan vastaista toimintaohjelmaa valmisteltaessa?

Pelastakaa Lapset kiittää työryhmää mahdollisuudesta lausua suunnitellusta ihmiskaupan vastaisesta toimintaohjelmasta.

Lanzaroten sopimus¹ on Euroopan neuvoston yleissopimus, joka edellyttää lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan kaikkien muotojen kriminalisoimista, ennaltaehkäiseviin toimiin sitoutumista, lapsiuhrien auttamista ja suojelemista sekä rikoksista epäiltyjen syyttämistä. Sopimusvaltion on ryhdyttävä tarvittaviin lainsäädäntö- ja muihin toimenpiteisiin suojellakseen lapsia ja ehkäistäkseen lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa.

Lanzaroten sopimus tunnetaan Suomessa huonosti, vaikka Suomi on ratifioinut sen jo vuonna 2011. Sille ei ole vielä laadittu kansallista toimeenpanosuunnitelmaa, toisin kuin vuonna 2015 ratifioidulle Istanbulin sopimukselle (EN:n yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta²). Pelastakaa Lapset on jo viime hallituskauden aikana muistuttanut päättäjiä kansallisen toimeenpanosuunnitelman laatimisen tärkeydestä. Nykyiseen hallitusohjelmaan on kirjattu, että tällä hallituskaudella käynnistetään Lanzaroten toimeenpanosuunnitelman laatiminen. Sama tavoite on kirjattu myös kansalliseen Väkivallaton lapsuus –toimenpidesuunnitelmaan lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020-2025³. Näkemyksemme on, että tämä työ on käynnistynyt hitaasti. Pelastakaa Lapset kantaa huolta siitä, että Suomessa ei toteudu tällä hetkellä Lanzaroten sopimuksen edellyttämät valtakunnallisesti yhdenvertaiset ja riittävät palvelut ja tuki uhreille. Esimerkiksi ennalta ehkäisevä turvataito-, seksuaali-, ja mediataitokasvatus on hajallaan ja yksittäisten hankkeiden varassa. Eri hallinnonalojen yhteistyö keskenään ja järjestöjen ja eri ammattilaisten kanssa on puutteellista.

Pelastakaa Lapset muistuttaa, että ihmiskaupan vaikuttavan torjunnan osalta on tarpeellista Lanzaroten sopimuksen rinnalla soveltaa Euroopan neuvoston muita yhtä lailla lapsille suojaa

¹ <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2011/20110088>

² <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2015/20150053>

³ <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-4123-6>

tuovia sopimuksia tehokkaasti kuten Euroopan neuvoston yleissopimusta ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta ja Euroopan neuvoston tietoverkkorikollisuutta koskevaa sopimusta. Lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyn toimenpidesuunnitelmaan 2020-2025 sisältyy myös seksuaaliväkivallan ehkäisy. Myös YK:n lapsen oikeuksien komitea on kehottanut Suomea vahvistamaan keinoja selvittää lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia, varmistamaan riittävät resurssit erityisesti internetissä tapahtuvan seksuaaliväkivallan torjumiseksi

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta kehottaa varmistamaan, että lapsiuhreja varten on erityistoimenpiteitä, joilla turvataan lapsen auttaminen, tukeminen ja suojeleminen lapsen edun ja YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaisesti. Direktiivi ohjaa ottamaan huomioon lapsen yksilöllinen tilanne, lapsen näkemykset, tarpeet ja huolenaiheet pysyvän ratkaisun löytämiseksi ja keskittymään avustus- ja tukitoimissa lapsen fyysiseen ja psykososiaaliseen toipumiseen. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää ilman huoltajaa oleviin ihmiskaupan lapsiuhreihin heidän erityisen haavoittuvan asemansa vuoksi. Tässäkin korostuu lapsen yksilöllisen edun arviointi toimintaa ohjaavana periaatteena.⁴ Pelastakaa lapset muistuttaa, että kaikissa lasta koskevissa toimissa on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu ja oikeudet. Lapsen edun toteutuminen kuntatasolla vaatii vahvaa lastensuojelun osaamista lapsikaupan uhrien tunnistamisessa ja heidän tilanteeseensa nopeasti reagoimisessa.

Pelastakaa Lasten vuonna 2019 tekemän selvityksen⁵ mukaan lapsiin kohdistuva ihmiskauppa, johon liittyy seksuaaliväkivalta, on vaikeasti tunnistettavissa eikä aiheesta ole riittävästi tietoa Suomessa. Aiheeseen liittyviä määritelmiä tulee yhtenäistää ja ilmiöön liittyvää terminologiaa selkeyttää, myös lainsäädännössä. Kun puhutaan lapseen kohdistuneesta ihmiskaupasta, johon liittyy seksuaaliväkivalta, on tärkeää, että termit kunnioittavat lapsen oikeuksia. Pelastakaa Lapset on vaikuttanut kansainvälisesti ja Suomessa siihen, että valtiot siirtyisivät niin lakiteksteissä kuin toimeenpanosuunnitelmissa noudattamaan Luxemburgin ohjeistuksia⁶. Vaikka esimerkiksi YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen ensimmäisessä lisäpöytäkirjassa on käytössä vielä vanhaa lapsia loukkaavaa terminologiaa, se ei estä valtioita uudistamasta omia lakitekstejään lapsia kunnioittaviksi.

Pelastakaa Lapset ei suosittele lapsiprostituutio- ja lapsipornografiatermien käyttöä, vaikka ne lainsäädännössä vielä ovat käytössä. Lapsi ei voi koskaan antaa pätevää suostumusta häneen kohdistuvaan seksuaaliväkivaltaan, eikä lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistava kuvamateriaali ole viihdettä. Lapsipornografia termissä kyse ei koskaan ole pornosta. Kysymys on laittomasta materiaalista, joka todistaa lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa ja seksuaalirikosta – ei pornografiaa. Lapsi on uhrin asemassa myös joka kerta, kun lapseen kohdistuvaa seksuaalirikosta todistavaa materiaalia katsotaan tai levitetään. Uhrilla ei ole keinoja estää tätä ja hänen kokemansa trauma kasvaa ja pitkittyy. Lisäksi Suomessa käytettävät termit ”hyväksikäyttö” ja ”vastikkeellinen seksi” eivät anna lapseen kohdistuvasta vakavasta rikoksesta oikeanlaista kuvaa. Hyväksikäyttö-sana on myös ongelmallinen kaksoismerkityksensä takia. Kukaan ei muutu seksuaaliväkivallan myötä ”hyväksi” eikä kyse ole koskaan seksistä, huolimatta siitä, maksaako seksuaaliväkivallan tekijä lapselle tai tarjoaako hän lapselle muuta materiaa. Tällaisen terminologian käyttö mitätöi

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0036>

⁵ [https://s3-eu-west-](https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/pelastakaalapset/main/2016/04/21135707/Pelastakaa_Lapset_ECPAT_FI.pdf)

[1.amazonaws.com/pelastakaalapset/main/2016/04/21135707/Pelastakaa_Lapset_ECPAT_FI.pdf](https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/pelastakaalapset/main/2016/04/21135707/Pelastakaa_Lapset_ECPAT_FI.pdf)

⁶ <http://luxembourgguidelines.org/english-version/>

ja vähättelee lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia ja uhrin kokemaa traumaa. Nykyisessä lainsäädännössämme käytetyt termit lapsipornografia ja lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö loukkaavat toistuvasti kaikkia seksuaaliväkivallan uhriksi joutuneita lapsia. Lapsiin kohdistuva seksuaalirikos on aina väkivaltaa ilman mitään ”hyvää” tai ”hyväksyttävää”, joten käytetyn terminologian pitää yksiselitteisesti ja vahvasti ilmentää tätä. Myös kansainvälisesti suositellaan kiinnittämään huomioita käytettäviin termeihin⁷.

ECPAT International on yhteistyössä viranomaisten ja 17 organisaation kanssa julkistanut kattavan terminologiaohjeistuksen lapseen kohdistuvan seksuaaliväkivallan sanastosta⁸. Tavoitteena on yhdenmukaistaa ja selkiyttää ammattilaisten käyttämää käsitteistöä sekä luoda pohjaa entistä parempaan kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön, tiedon keräämiseen ja tutkimustoimintaan. Terminologiaohjeistus on saatavilla englanniksi, ranskaksi ja espanjaksi: LuxembourgGuidelines.org. Muutokset lainsäädännön terminologiaan edistävät valtion sitoutumista lopettaa lapsiin kohdistuva seksuaaliväkivalta. Tämä auttaa valtiota toimeenpanemaan tehokkaammin kaikkia ihmisoikeusinstrumentteja, kuten myös Agenda 2030 tavoitetta 16.2: Lopettaa lapsiin kohdistuva pahoinpitely, hyväksikäyttö, lapsikauppa sekä kaikki väkivallan muodot että kidutus.

Pelastakaa Lapset ry:n Lasten suojelu ja Nettivihje -toiminnon ylläpitämä nettivihje.fi-palvelu vastaanottaa vihjeitä verkossa sijaitsevasta kuva- ja videomateriaalista, joka todistaa lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa ja siihen liittyvää ihmiskauppaa. Lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa kuvataan ja tätä materiaalia kulutetaan, levitetään ja kaupataan verkossa. Tekijät myös lähestyvät lapsia verkossa houkutelukseen heitä seksuaalisiin tarkoituksiin.

Vuonna 2019 Nettivihje-palvelu vastaanotti alle kymmenen vihjettä, joiden arvioitiin koskevan lapseen kohdistunutta ihmiskauppaa. Kokonaisuudessaan Nettivihje-palvelu vastaanotti lähes 3000 vihjettä, joista reilun neljänneksen arvioitiin sisältävän laitonta toimintaa tai materiaalia. Tieto kaikista laittomaksi arvioituista vihjeistä välitettiin keskusrikospoliisille jatkotoimenpiteitä varten. Valtaosassa laittomaksi arvioituista kuvista ja videoista lapsi oli alle 14-vuotias (72%). Hieman alle kymmenesosassa kuvista ja videoista lapsi oli alle 3-vuotias. Laiton materiaali todistaa lapseen kohdistunutta seksuaalirikosta, mutta materiaalista ei usein selviä, onko lapsi ihmiskaupan uhri. Näin ollen on mahdollista, että osa vihjeistä, joissa lapsi on seksuaaliväkivaltaan liittyvän ihmiskaupan uhri, ei ole tilastoitu lapseen kohdistuvana seksuaaliväkivaltaan liittyvänä ihmiskauppana.

Pelastakaa Lapset on työskennellyt myös pakolais- ja siirtolaistaustaisten lasten kanssa Suomessa järjestelmällisesti vuodesta 2015 lähtien. Kansainvälisesti erityisesti Italiassa, Espanjassa ja Yhdysvalloissa pakolaislasten parissa tehtävä työ on jo pidempään kohdistunut myös ihmiskaupan tunnistamiseen ja ehkäisemiseen lasten keskuudessa.

Kansainvälisesti merkittävä osa lapsiin kohdistuvasta ihmiskaupasta liittyy lapsen liikkumiseen maasta toiseen.⁹ Pakolais- ja siirtolaistaustaisten lasten kohdalla on myös Suomessa havaittu ihmiskauppaa, ja muun muassa Ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään vuosien 2006-

⁷ sama kuin edellä

⁸ sama kuin edellä

⁹ <https://www.unodc.org/e4j/en/tip-and-som/module-12/key-issues/children-on-the-move--smuggling-and-trafficking.html>

2018 aikana ohjautuneista lapsista kaikki olivat muiden maiden kuin Suomen kansalaisia¹⁰. Siirtolais- ja pakolaistaustaisilla lapsilla saattaa olla monia ihmiskaupan uhriksi joutumisen riskiä kasvattavia tekijöitä. Liikkuminen maasta toiseen, liikkumisen rahoittamisen haasteet, ilman huoltajaa liikkeellä oleminen sekä epäselvä status ja esimerkiksi paperittomuus saattavat lisätä riskiä joutua ihmiskaupan uhriksi. Vuosien 2016-2017 aikana ihmiskaupan uhrien määrä kasvoi, ja osittain tämän oletetaan johtuvan vuosina 2015-2016 Suomeen tulleiden turvapaikanhakijoiden suuresta määrästä¹¹.

Myös siirtolaistaustaisten kadonneiden lasten riski joutua ihmiskaupan uhriksi on tunnistettu. Suomessa lapsia katoaa muun muassa kesken turvapaikkaprosessin. Euroopan Muuttoliikeverkoston (EMN) tuore raportti¹² kertoo, että yhtenä syynä siirtolaistaustaisten lasten katoamiseen voi olla ihmiskaupan uhriksi joutuminen. Kyseiseen raporttiin kerättiin tietoa kadonneista lapsista eri EU-maissa, mukaan lukien Suomessa.

EU:n alueelle ei ole luotu kattavaa lainsäädäntöä, joka huomioisi kokonaisvaltaisesti vanhemmistaan eroon joutuneet siirtolaistaustaiset liikkeellä olevat ja turvapaikkaa hakevat lapset. Eri EU-maiden käytännöt eroavat toisistaan ja lastensuojelussa on aukkoja.¹³ Pelastakaa Lapset on huolissaan, että näitä aukkoja pystyy hyödyntämään järjestäytynyt rikollisuus.

Millaisia ihmiskaupan vastaiseen työhön, kuten ihmiskaupan ilmituloon tai tunnistamiseen, uhrien auttamiseen ja rikosvastuun toteutumiseen, liittyviä haasteita järjestönne kohderyhmä kohtaa?

Suomalaisissa ja kansainvälisissä tutkimuksissa on havaittu, että tytöt joutuvat seksuaaliväkivallan uhriksi poikia useammin. Huolena on kuitenkin, että poikauhreja ei tunnisteta eikä heihin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa tunneta riittävän hyvin ilmiötasolla. Esimerkiksi kansainvälinen ECPAT-verkosto korostaa tarvetta globaaliin tutkimukseen poikiin kohdistuvasta seksuaaliväkivallasta ja siihen liittyvästä ihmiskaupasta¹⁴. YK:n Lapsen oikeuksien komitea on nostanut aiheen esiin vuonna 2019¹⁵. On huolehdittava siitä, että kaikki uhriksi joutuneet lapset tunnistetaan ja tukirakenteet ovat olemassa kaikille lapsille sukupuolesta riippumatta. Suuri osa seksuaaliväkivaltaa kokeneista lapsista ei kerro kokemastaan tai kertoo siitä vasta pitkänkin ajan kuluttua.

Erytisesti epävarmalla statuksella maassa olevien pakolais- ja siirtolaistaustaisten lasten kohdalla (turvapaikanhakijat, paperittomat) viranomaisten tarjoaman avun piiriin hakeutuminen on todennäköisesti harvinaista. Järjestöjen tarjoama tuki on näiden ryhmien

¹⁰

https://www.heuni.fi/material/attachments/heuni/reports/RwF5tscZD/Lapsiin_ ja_nuoriin_kohdistuva_ ih_miskauppa_Suomessa.pdf

¹¹ sama kuin edellä

¹² http://www.emn.fi/files/1998/Inform_missing_UAM_final.pdf

¹³ <https://slideplayer.fi/slide/1890998/>

¹⁴ <https://www.ecpat.org/news/sexual-exploitation-boys-article/>

¹⁵ https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CRC/CRC.C.156_OPSC%20Guidelines.pdf

kohdalla erityisen tärkeää. Ihmiskaupan kohteena olevien lasten tunnistamisen on yleisesti havaittu olevan haastavaa, eivätkä lapset usein itse tiedosta tilanteensa liittyvän ihmiskauppaan. Monen avun piiriin hakeutuvan nuoren kohdalla ihmiskaupparikos on usein tapahtunut jo silloin, kun uhri on ollut vielä alaikäinen.¹⁶ Pakolaistaustaisilla lapsilla ihmiskaupan tunnistamiseen ja avun piiriin hakeutumiseen vaikuttaa myös lapsen kielitaito. Lapselle ei välttämättä ole tarjolla tietoa avun piiriin hakeutumisen mahdollisuuksista sellaisella kielellä, jota lapsi ymmärtää.

Millaiset konkreettiset ja käytännölliset toimintaohjelman toimenpiteet voisivat olla järjestönne kohderyhmän kannalta olennaisia?

Pelastakaa Lapset toivoo, että toimintaohjelmaa laadittaessa huomioidaan teknologian vaikutus ihmiskauppaan ilmiönä ja uhriin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan materiaalin olemassaolo ja mahdollinen levittäminen verkossa uhriin vaikuttavina tekijöinä. Kuvamateriaalin olemassaolo on huomioitava myös uhrin yksityisyyden suojelun näkökulmasta¹⁷. On mahdollista, että kuvamateriaalia käytetään uhrin kiristämisessä. Pelastakaa Lapset suosittelee, että toimintaohjelma huomioi digitaalisen median (sisältäen mm. erilaiset sosiaalisen median sovellukset) mahdollisuudet tavoittaa lapset ja nuoret, ja työtä heidän kanssaan arvioidaan ja hyödynnetään. Erityisesti liikkeellä olevat, turvapaikkaa hakevat lapset ja nuoret tavoitetaan lähes pelkästään digitaalisen median ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen kautta.

Lanzaroten sopimukselle on laadittava oma toimeenpanosuunnitelmansa, joka sisältää toimenpiteet sopimusmääräysten toteuttamiseksi. Lanzaroten sopimuksen mukaisesti lapsella on oikeus saada perus- ja keskiasteen koulutuksessa ikä- ja kehitystasoonsa sopivaa tietoa seksuaaliväkivallan riskeistä samoin kuin keinoista suojella itseään. Lapselle tulee antaa tietoa vaaroista, jotka liittyvät informaatio- ja viestintäteknologiaan.¹⁸ Lapsen oikeuksien komitea kehottaa huolehtimaan siitä, että opetussuunnitelmat sisältävät tietoa konkreettisista ja käytännöllisistä tavoista, joilla lapset voivat hakea apua ja tukea sekä kertoa heihin kohdistuneesta seksuaaliväkivallasta turvallisesti ja luottamuksellisesti¹⁹.

Pelastakaa Lasten vuonna 2019 tuottama selvitys nosti esiin, että Suomessa esiintyy lapsen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa, jossa aikuinen antaa lapselle rahaa tai hyödykkeitä ja lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa, jossa raha muulla tavoin vaihtaa omistajaa, erityisesti digitaalisessa mediassa. Molempiin voi liittyä ihmiskaupan piirteitä. On tärkeää, että Lanzaroten sopimuksen mukaisesti ennaltaehkäisyä, lapsiuhrien tunnistamista, avun piiriin

¹⁶

https://www.heuni.fi/material/attachments/heuni/reports/RwF5tscZD/Lapsiin_ ja_nuoriin_kohdistuva_ih_miskauppa_Suomessa.pdf

¹⁷ <https://www.ecpat.org/wp-content/uploads/2019/09/OPSC-Guidelines-Explanatory-Report-ECPAT-International-2019.pdf>

¹⁸ <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2011/20110088>

¹⁹ https://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CRC/CRC.C.156_OPSC%20Guidelines.pdf

saattamista ja oikeusprosesseja koskevat sitoumukset otetaan huomioon ihmiskaupan vastaisen toimintaohjelman valmistelussa.

Lapsiin kohdistuvan ihmiskaupan torjumiseksi on oleellista, että jatkossa suomalaisen auttamisjärjestelmän ja kuntien lastensuojelun kapasiteettia vahvistetaan niin, että kaikilla maassamme olevilla lapsilla on tietoa oikeuksistaan ja sitä kautta luottamus suomalaisiin viranomaisiin kaikilla tasoilla. On erittäin tärkeää, että lapsiin kohdistuvien rikosten esitutkintaa nopeutettaisiin ja priorisoitaisiin. Rikosprosessien pitkä kesto on lapselle ja hänen lähipiirilleen vahingollista ja lapsen kokonaisvaltaista kehitystä vahingoittavaa. On tärkeää, että henkilöille, jotka eivät vielä ole epäiltynä eivätkä tuomittuina seksuaalirikoksista on väylä hakeutua matalan kynnyksen ehkäiseviin palveluihin ja myös tuomituilla, rangaistuksen laadusta riippumatta on mahdollisuus päästä hoito-ohjelmien piiriin ja käydä ne loppuun.

Ammattilaiset ja viranomaiset tarvitsevat lisätietoa ja koulutusta lapsiin kohdistuvaan ihmiskauppaan liittyvän seksuaaliväkivallan tunnistamiseen ja ilmiön torjumiseen. Pelastakaa Lapset on havainnut, että lapseen kohdistuvasta seksuaaliväkivallasta puhuminen lasten kanssa koetaan usein vaikeaksi. Koulutus, jatkokoulutus ja ammattilaisten tukena olevat resurssit olisivat tärkeitä ilmiöstä tiedottamisessa. Jo ihmiskaupan vastaisessa toimintasuunnitelmassa 2016-2017 todettiin, että esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille on keskeistä kehittää koulutusta ihmiskaupan uhrien tunnistamiseksi ja avun piiriin saattamiseksi.

Paperittomien ihmiskaupan uhrien osalta tärkeää on, että luodaan ns. palomuri, jotta paperittomat ihmiskaupan uhrit voivat raportoida vakavista rikoksista pelkäämättä maasta poistamista. Lapsiin kohdistuvan ihmiskaupan tunnistamiseksi tarvitaan myös pakolais- ja siirtolaistaustaisten lasten näkökulmasta enemmän tietoa ja työkaluja, joita lasten kanssa työskentelevät tahot osaavat hyödyntää. Tässäkin lasten kanssa työskentelevien ammattilaisten kouluttaminen on tärkeää. Lapsella pitää myös olla mahdollisuus saada apua sekä tietoa omalla kielellään ja lapsen tasoisesti.

Oleskelulupaprosessissa on ulkomaalaisen ihmiskaupan uhrin lasten ja alaikäisten uhrien kohdalla tehtävä aina perusteellinen selvitys lapsen edusta konsultoimalla lastensuojelun ammattilaisia. Lapsen edun arvion on oltava keskiössä kaikessa lasta koskevassa päätöksenteossa.

Viranomaisten, median ja kansalaisten ei tule koskaan käyttää kieltä, joka loukkaa lapsen oikeuksia. Muutokset lainsäädännön terminologiaan edistävät valtion sitoutumista lopettaa lapsiin kohdistuva seksuaaliväkivalta. Tämä auttaa valtiota toimeenpanemaan tehokkaammin kaikkia ihmisoikeusinstrumentteja, kuten myös Agenda 2030 tavoitetta 16.2: Lopettaa lapsiin kohdistuva pahoinpitely, hyväksikäyttö, lapsikauppa sekä kaikki väkivallan muodot että kidutus. Vaikka esimerkiksi kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa nykyistä terminologiaa esiintyy, maat voivat kansallisessa lainsäädännössään ja ohjeissaan sitä muuttaa ja olla edelläkävijöitä. Suomen valtion tulee korvata sanat ”lapsipornografia” ja ”sukupuolisiveellisyttä loukkaava kuva” (Child Sexual Abuse Material), sekä ”hyväksikäyttö” lapsen kärsimystä todenmukaisemmin kuvaavalla sanalla kansallisessa lainsäädännössä, ohjelmissa ja ammattilaisten ohjeistuksissa.

Järjestö esittää selvitettäväksi voitaisiinko nk. ”lapsipornografiapykälät” Rikoslain 17 luvusta siirtää Rikoslain 20 luvun alle. Kyseiset rikokset tulee nähdä seksuaalirikoksina lapsia

kohtaan, sillä ne edustavat vakavaa lapsen henkilökohtaisen ja seksuaalisen koskemattomuuden loukkausta. Materiaaleissa lapset ovat vakavien rikoksien uhreina. Ilmoitukset näistä rikoksista ovat lisääntyneet samalla, kun lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan materiaalin tuotanto ja saatavuus ovat lisääntyneet ja materiaali on raaistunut koskien entistä pienempiä lapsia.

Edellä mainittujen pykälien siirto antaisi tärkeän viestin lapsen oikeudesta suojeluun seksuaaliväkivallalta. Lisäksi se painottaisi lapsen asemaa asianosaisena, seksuaaliväkivallan kohteena ja uhrina, jonka koskemattomuutta tulisi kaikin tavoin suojella ja kunnioittaa. Myös näiden rikosten seuraamukset tulisi ottaa tarkasteluun suhteessa siihen kärsimykseen, joka lapsille on aiheutettu ja aiheutetaan joka kerta kun aikuinen käyttää lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavaa materiaalia oman seksuaalisen tyydytyksen saamiseksi. Rikoksentekovälineinä käytetyt laitteet tulisi aina tuomita valtiolle menetetyksi.

Jotta ihmiskaupan vastainen työ Suomessa on kestäväällä pohjalla, tulisi tulevan toimintaohjelman kiinnittää erityistä huomiota jatkuvuuteen. Tarvitaan selkeä suunnitelma ohjelman onnistumisten ja vaikuttavuuden arvioimiseksi. Ohjelman tavoitteiden tulisi ylittää tiedonvaihdon ja koordinaation tasolta toimeenpanon ja sen vaikuttavuuden seurantaan ja arviointiin. Pelastakaa Lapset suosittaa myös, että ihmiskaupan vastaisessa toimintaohjelmassa ja samaan aikaan valmisteilla olevassa kansallisessa lapsistrategiassa huomioidaan ohjelmien yhtymäkohdat, jotta varmistetaan lapsen oikeuksien toteutuminen kaikkien lasten osalta.